EURÓPAI BIZOTTSÁG

Brüsszel, 2012.7.26.
COM(2012) 417 final

A BIZOTTSÁG KÖZLEMÉNYE AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK, A TANÁCSNAK ÉS A GAZDASÁGI ÉS SZOCIÁLIS BIZOTTSÁGNAK

Biztonsági iparpolitika

Cselekvési Terv az innovatív és versenyképes biztonsági iparágért

{SWD(2012) 233 final}

1. BEVEZETÉS

Valamennyi társadalmat komolyan foglalkoztatja a biztonság kérdése. Az összes szakpolitikai terület lényeges biztonsági elemeket foglal magában. A biztonságos környezet a stabil társadalom egyik alapköve. A fokozott biztonságra irányuló megoldásokat kínáló, versenyképes európai biztonsági iparág jelentős mértékben járulhat hozzá az európai társadalom alkalmazkodókészségéhez.

A biztonsági iparág olyan ágazatot képvisel, amely jelentős növekedési és foglalkoztatási potenciállal bír. Az utóbbi tíz év során a globális biztonsági piac volumene hozzávetőlegesen megtízszereződött: mintegy 10 milliárd euróról közel 100 milliárd euróra növekedett. Számos tanulmány rámutatott, hogy az uniós biztonsági piac, hasonlóan a globális trendekhez, a szakterületet érintően továbbra is az átlagos GDP-növekedés mértékét meghaladó ütemben fog nőni[1].

A Bizottság, reagálva a piaci növekedésben rejlő jelentős lehetőségekre, a biztonsági iparágat az EU 2020 stratégia egyik kiemelt kezdeményezésének – *„Integrált iparpolitika a globalizáció korában: A versenyképesség és fenntarthatóság középpontba állítása"*[2] - alappilléreként jelölte meg. A stratégia részeként a Bizottság egy külön biztonsági ipari szakpolitika elindítását jelentette be.

E Cselekvési Terv az első lépés a kifejezetten e célból kialakított kezdeményezésben. Az általános célkitűzés az EU biztonsági iparága növekedésének fokozása, valamint az ágazaton belüli foglalkoztatási lehetőségek javítása.

Technológiai fejlettségének köszönhetően számos biztonsággal foglalkozó uniós vállalat a biztonsági iparág legtöbb szegmensében továbbra is a világ élvonalába tartozik. A legfrissebb piaci előrejelzések azonban arra utalnak, hogy az európai vállalkozások piaci részesedése az elkövetkező évek során folyamatosan csökken a globális piacon. Az iparágon belüli becslések, csakúgy mint a független tanulmányok úgy látják, hogy az európai vállalkozások jelenlegi biztonsági ipari piaci részesedése ötödével eshet vissza; 2010-ben a globális részesedés aránya hozzávetőlegesen 25 % volt, ám ez 2020-ra 20 %-ra eshet, amennyiben nem kerül sor azokra a lépésekre, amelyek fokoznák az EU biztonsági iparágának versenyképességét.

A piacvezető egyesült államokbeli vállalatok továbbra is a technológiai fejlődés éllovasai, továbbá a rendelkezésükre álló harmonizált jogi keret mellett óriási belső piacon működnek. Mindez nemcsak kitűnő alapot biztosít számukra, hanem egyúttal élvezhetik az egyértelműen felismerhető és megkülönböztethető amerikai márkajelzés előnyeit is, ami a nemzetközi versenyben bizonyítottan értékes előnyhöz juttatja az amerikai vállalatokat az európai uniósakkal szemben.

A hasonló „uniós márkajelzés" hiánya különösen hátrányos, ha figyelembe vesszük, hogy a biztonsági technológiák piacának központját a jövőben nem Európa, hanem ázsiai, dél-amerikai és közel-keleti feltörekvő országok jelentik majd.

---

[1] Az ebben a Cselekvési Tervben szereplő számadatok részletesen megtalálhatók a Cselekvési Tervhez tartozó bizottsági szolgálati munkadokumentumban.

[2] COM(2010) 614 végleges.

Az ázsiai országok hamarosan lefaragják azt a technológiai hátrányt, amely megkülönbözteti őket az uniós vállalatoktól, és e fejlődés egyre gyorsabb ütemben zajlik. Technológiai előny hiányában az uniós vállalatoknak komoly versenyhelyzettel kell szembenézniük, amelyhez az uniós vállalatoknál gyakorta tapasztalt, előállítási költségekben jelentkező hátrány is társul.

A Bizottság elsődleges célja, hogy a biztonsági technológiák terén hatékonyabban működő belső európai piacot hozzon létre. A kedvező belső piaci feltételek, a verseny erősítése valamint az előállítási költségek csökkentése a méretgazdaságban rejlő előnyök kiaknázása révén szintén lényegesek abból a szempontból, hogy az EU biztonsági iparágának pozíciója azokban a feltörekvő országokban is megerősödjön, amelyek a biztonsági ipart a jövőben képviselni fogják. Különös hangsúlyt kell fektetni azoknak a kkv-knak a támogatására, amelyek harmadik országokban próbálnak meg belépni a nemzetközi piacra.

Az Európai Biztonságkutatási és Innovációs Fórum (ESRIF), valamint a Bizottság közleménye[3] már érintette ezeket a kérdéseket. Az IKT-ágazat tekintetében a biztonság előmozdítása egyrészt szerves részét képezi azoknak a felszereléseknek és termékeknek, amelyeket IKT-vállalatok kínálnak, másrészt kulcsfontosságú a jövőbeli versenyképesség szempontjából. A témával az internetes biztonságra vonatkozó európai stratégia is hamarosan foglalkozik. Mindeddig azonban nem létezett következetes, az egész EU-t felölelő megközelítés azzal a céllal, hogy az uniós biztonsági iparág versenyképesebb és innovatívabb legyen.

A legfrissebb tanulmányok, valamint az érdekelt felek véleménye[4] arra mutat rá, hogy a globális verseny nyomása elsősorban nem a szolgáltatásokat, hanem a termékek előállítását és a technológiákat célozza meg, mivel ezek képezik a biztonsági iparág exportpotenciáljának túlnyomó részét. Ebből kifolyólag e Cselekvési Terv nem érinti a biztonsági szolgáltatások összességét (pl. helyszíni szolgálatot ellátó biztonsági személyzet); kizárólag azokra a biztonsági szolgáltatásokra terjed ki, amelyek a biztonsági berendezések beszerelésével és karbantartásával kapcsolatosak.

A Bizottság valamennyi rendelkezésére álló eszközt felhasznál annak érdekében, hogy létrejöjjön a biztonsági technológiák tényleges belső piaca, és ennek révén az európai biztonsági iparág jelentős hazai bázissal rendelkezzen, abból a célból, hogy a feltörekvő országok piacain részesedést szerezzen.

A Bizottság gondoskodik arról, hogy a biztonsági technológiák belső piacának fejlesztése érdekében tett kezdeményezések tiszteletben tartják az Európai Unió Alapjogi Chartáját, különös tekintettel a magánélethez és a személyes adatok védelméhez fűződő jogokra.

2. AZ EU BIZTONSÁGI IPARÁGA ÉS BIZTONSÁGI PIACA

A globális biztonsági piac a becslések szerint 2011-ben mintegy 100 milliárd eurót tett ki, ami az egész világon hozzávetőlegesen kétmillió ember foglalkoztatását jelenti. Az EU-s biztonsági piac mérete a 2011-es adatok tükrében 26-36,5 milliárd euróra rúg, és mintegy 180 000 főt foglalkoztat.

---

[3] COM(2009) 691 végleges.

[4] Részletesebben lásd a bizottsági szolgálati munkadokumentumban.

Ugyanakkor jelenleg nem áll rendelkezésre a biztonsági iparág egyértelmű meghatározása, ezért az ágazat módszertani besorolását számos tényező nehezíti:

- A főbb statisztikai nómenklatúrák (NACE, Prodcom, stb.) nem foglalják magukban a biztonsági iparágat mint olyat.
- A biztonsághoz kapcsolódó cikkek előállítása számos különböző besorolásban szerepel. Az e fejezetekre vonatkozó statisztikák nem tesznek különbséget a biztonsághoz kapcsolódó, valamint az azzal nem kapcsolatos tevékenységek között.
- Az iparágra vonatkozóan nem áll rendelkezésre európai szintű statisztikai adatbázis.
- A kínálat szemszögéből a biztonsági berendezéseket és rendszereket vásárlók esetleg vonakodhatnak attól, hogy biztonsági ráfordításaikról információt szolgáltassanak.

Annak érdekében, hogy a biztonsági iparágat és piacot jellemző adatok hiányát orvosolja, a Bizottság egy olyan empirikus megközelítést dolgoz ki, amely alapján megbízhatóbb számadatok állnak rendelkezésre a biztonsági piacok vonatkozásában. Ennek érdekében elengedhetetlen az együttműködés a főbb szakmai szervezetekkel.

Mindazonáltal az EU biztonsági iparága körvonalakban az alábbi szektorokra bontható[5]:

- légiközlekedés-biztonság;
- tengerbiztonság;
- határbiztonság;
- a létfontosságú infrastruktúrák védelme;
- terrorizmus elleni hírszerzés (beleértve a kiberbiztonságot és a kommunikációt);
- válságkezelés, polgári védelem
- fizikai biztonságot jelentő védelem; továbbá
- védőruházat.

A biztonsági piac három megkülönböztető jellemzővel bír:

(1) **Fokozottan szétszabdalt piaci szerkezet jellemzi, amely markánsan nemzeti és regionális egységekre tagozódik.** A biztonságpolitika az egyik legérzékenyebb politikai terület, ennek köszönhetően a tagállamok vonakodnak attól, hogy feladják nemzeti előjogaikat.

(2) **Jellemzően intézményi piacról van szó.** A biztonsági piac javarészt még ma is intézményi piac, tehát a vásárlók zömét a hatóságok teszik ki. Még az olyan

[5] A felsorolás nem teljes körű, a különböző szektorok és az általuk felölelt technológiák részletesebb áttekintését a bizottsági szolgálati munkadokumentum tartalmazza.

területeken is, ahol kereskedelmi piacról beszélhetünk, a biztonsági követelményeket jogszabályok rögzítik.

(3) **Társadalmi hatása erősen érezhető.** A biztonság az egyik legalapvetőbb emberi szükséglet, ugyanakkor roppant érzékeny terület. A biztonsági intézkedések és technológiák hatással lehetnek az alapvető jogokra, és gyakorta váltják ki azt a félelmet, hogy a magánélet tiszteletben tartása esetlegesen csorbulhat.

3. AZ EU BIZTONSÁGI IPARÁGÁNAK FŐBB PROBLÉMÁI

A biztonsági piac három megkülönböztető jellemzője egyúttal meghatározza az EU biztonsági iparágának három fő problémáját:

(1) Az EU biztonsági piacának szétszabdalt szerkezete

A legfőbb nehézséget az EU biztonsági piacának fokozottan szétszabdalt szerkezete jelenti (pl. az összehangolt tanúsítási eljárások és szabványok hiánya). Az eltérő megközelítések a valóságban legalább 27 különböző biztonsági piac kialakulásához vezettek; míg valamennyiük számos különböző biztonsági szektorral bír.

A belső piac tekintetében mindez roppant különleges helyzetet eredményez, ugyanakkor kedvezőtlen hatása figyelemre méltó mind a kínálat (ipar), mind a kereslet (biztonsági technológiákkal kapcsolatos közbeszerzések, magánmegrendelések) szintjén. Mindez jelentősen akadályozza a piacra lépést, valamint a valódi méretgazdaságosságot nagyban megnehezíti, akár lehetetlenné teszi. A jelenségnek köszönhetően nem alakul ki valós verseny a szolgáltatók között, illetve a közpénzek elköltése sem optimális.

(2) A kutatás és a piac közötti eltérés

Az új technológiákon végrehajtott kutatás-fejlesztés során gyakran nehézségekbe ütközik, hogy az európai bázissal rendelkező biztonsági iparág megbecsülje, a folyamat végén várható-e piaci elterjedés, illetve arról is nehéz meggyőződni, hogy lesz-e egyáltalán piac. A probléma átfogó, és számos ipari szektort érint, ám a biztonsági iparágban az intézményi piac intenzív érdekeltségének köszönhetően különösen előtérbe kerül.

Mindez számos kedvezőtlen következtetést von maga után: például a potenciálisan ígéretes kutatási-fejlesztési koncepciókat nem valósítják meg, ami következésképpen azt jelenti, hogy bizonyos technológiák, melyek a polgárok biztonságát fokozhatnák, nem állnak a keresleti oldal rendelkezésére.

(3) A biztonsági technológiák társadalmi összefüggései

Az új termékek és technológiák társadalmi elfogadottsága általánosságban is kihívást jelent a különböző ipari ágazatok számára. A biztonsági technológiák azonban számos olyan sajátossággal bírnak, amelyek megkülönböztetik a többi területtől. A biztonsági technológiák közvetlen vagy közvetett hatással lehetnek az olyan alapvető jogokra, az olyan alapvető jogokra, mint a magán- és a családi élet tiszteletben tartásához, a személyes adatok védelméhez, a magánélethez és az emberi méltósághoz való jog.

A biztonsági technológiák társadalmi elfogadottságához fűződő problémák számos negatív következménnyel járnak. Az iparág számára azt a kockázatot hordozza, hogy olyan

technológiákba fektetnek be, amelyeket azután a nyilvánosság nem fogad el; így kárba vész a befektetés. A kereslet szempontjából azt jelenti, hogy olyan termékek lesznek hozzáférhetőek, amelyek kevésbé ellentmondásosak, ugyanakkor nem felelnek meg teljes körűen a biztonsági elvárásoknak.

4. A PROBLÉMÁK MEGOLDÁSA

A Bizottság számos kulcsfontosságú szakpolitikai intézkedést határozott meg annak érdekében, hogy fokozza az EU biztonsági iparágának versenyképességét, gyorsítsa annak növekedését és előmozdítsa a munkahelyteremtést. A kulcsfontosságú szakpolitikai intézkedések az alábbi területekre terjednek ki:

- **A piac szétszabdaltságának megszüntetése**: uniós/nemzetközi szabványok létrehozása, az Európai Unióban érvényes biztonsági technológiák tanúsítási illetve megfelelőségértékelési eljárásainak összehangolása, valamint a biztonsági és a védelmi technológiák közötti szinergiák hatékonyabb kiaknázása révén;

- **A kutatás és a piac közötti szakadék csökkentése**: a finanszírozási programok összehangolása, a szellemi tulajdonjogok fokozott kiaknázása valamint a kereskedelmi hasznosítást megelőző beszerzések legszélesebb körű felhasználása révén a Horizont 2020 kezdeményezés biztonsági kutatási elemének összefüggésében[6];

- **A társadalmi vonatkozások hatékonyabb integrációja** a társadalmi hatások alapos felmérése révén (beleértve az alapvető jogokat érintő hatásokat), valamint olyan mechanizmusok létrehozásával, amelyek már a kutatási-fejlesztési szakasz során tesztelik a társadalmi hatásokat.

4.1. A piac szétszabdaltságának megszüntetése

4.1.1. Szabványosítás

A szabványok lényeges szerepet játszanak az egységesebb piac kialakításában, valamint abban, hogy az iparág megfelelő méretgazdaságosságot érjen el. A szabványok a kereslet szempontjából is kiemelt jelentőséggel bírnak, különösen azon technológiai rendszerek közötti átjárhatóság tekintetében, melyeket elsőként intézkedők, bűnüldöző hatóságok stb. alkalmaznak. Ezenfelül a szabványok lényegesek a biztonsági szolgáltatások egységes minőségének biztosítása végett is. Az egész Európára vonatkozó szabványok kialakítása és világszintű előmozdítása kulcsfontosságú elem abból a szempontból, hogy az EU biztonsági iparága globális szinten mennyire versenyképes.

Ugyanakkor biztonsági területen mindössze néhány, az egész EU-ra vonatkozó szabvány létezik. Az egymástól eltérő nemzeti szabványok megakadályozzák a valós biztonsági belső piac létrejöttét; és mindez visszaveti az EU iparának versenyképességét. Óriási jelentőséggel bír, hogy e nemzeti szintű eltérések megszűnjenek, ha az EU jelentős mértékben hozzá akar járulni a globális szabványok kialakításához.

---

[6] COM(2011) 809 végleges.

A Bizottság az európai szabványok stratégiai jövőképéről szóló közleményében már jelezte, hogy fel kell gyorsítani a biztonsági szektorra vonatkozó szabványosítási lépéseket[7]. Ennek szellemében a Bizottság 2011-ben megbízást adott az európai szabványügyi szervezeteknek, hogy készítsenek részletes áttekintést a biztonsági szektorra érvényes, hatályban lévő nemzetközi, európai és nemzeti szabványokról, valamint hogy határozzák meg a szabványosítás hiányosságait. Főbb hiányosságokat az alábbi területeken mutattak ki:

– Kémiai, biológiai, radiológiai, nukleáris és robbanószerek - felderítési minimumkövetelmények és mintavételi szabványok, beleértve a légiközlekedés biztonságát;

– Határbiztonság – az automatikus határellenőrzési rendszerek közös technikai és átjárhatósági szabványai és a biometrikus azonosítókra vonatkozó szabványok; továbbá

– Válságkezelés/polgári védelem – a kommunikációs rendszerek átjárhatóságával kapcsolatos szabványok, a vezetés és irányítás átjárhatósága, beleértve a szervezeti interoperabilitást, valamint a lakossági riasztó rendszereket.

1. intézkedés: E kezdeti prioritások alapján a Bizottság felkéri az európai szabványügyi szervezeteket, hogy állítsanak fel konkrét és részletes szabványosítási menetrendeket. E szabványosítási menetrendeknek az eszközök és technológiák új generációjára kell összpontosítaniuk. Ennek érdekében szükség van a végfelhasználók és a biztonsági iparág bevonására, csakúgy mint a szakpolitikák koherenciájára.

Végrehajtási időszak: 2012 közepétől kezdődően.

4.1.2. A tanúsítási/ megfelelőségértékelési eljárások

A biztonsági technológiák területén jelenleg nem állnak rendelkezésre olyan szabványok, melyek az egész EU-ra vonatkoznak. A nemzeti rendszerek nagyban eltérnek egymástól, ennek következtében jelentős részük van abban, hogy a biztonsági piac szétszabdalt. A Bizottság kijelölte azokat a területeket, ahol a kezdeti szakaszban leginkább ésszerű az egész EU-ra vonatkozó tanúsítási rendszerek kialakítása[8], kezdve az alábbiakkal:

– repülőtéri átvizsgálásra alkalmas (felderítő) berendezések; továbbá

– riasztórendszerek[9].

A repülőtéri átvizsgáló berendezések tekintetében rendelkezésre állnak uniós jogszabályok, melyek a berendezések teljesítménybeli követelményeit határozzák meg[10]. E jogszabályok ugyanakkor nem térnek ki a szükséges megfelelőségértékelési mechanizmusokra akképp, hogy az egyes tagállamokban kiadott átvizsgáló berendezés-tanúsítványokat a többi tagállam kölcsönösen elismerné. A repülőtéri átvizsgáló berendezések összehangolt szabványai és a

---

7 COM(2011) 311 végleges.

8 Az érintett területek kiválasztásának indoklását és feltételeit a bizottsági szolgálati munkadokumentum tartalmazza.

9 Megjegyzendő, hogy a riasztóberendezések kiemelten fontos szegmenset képeznek, melynek piaci volumene 4,5 milliárd EUR, illetve a fizikai biztonsági piacnak 50 %-át teszi ki.

10 Lásd a 2008/300/EK, a 2009/272/EK valamint a 2010/185/EU rendeleteket.

jogilag kötelező érvényű megfelelőségértékelésük uniós szintű hiánya a belső piac szétszabdaltságát okozza.

A riasztóberendezések tekintetében már rendelkezésre áll néhány európai teljesítménynorma. Ezen felül az iparág vezetése alatt álló CertAlarm tanúsítási mechanizmus is létezik. Ugyanakkor a rendszer problémája, hogy magánkézben van, és a tagállami hatóságokat semmi sem kötelezi arra, hogy elfogadják az e rendszernek megfelelő tanúsítványokat.

A jövőben egy az EU egészére érvényes tanúsítási rendszer alapján tanúsítvánnyal ellátott termékeket el lehetne látni egy „EU biztonsági címkével", mely hasonló lenne a termékbiztonság területén használt CE-jelöléshez. Az európai biztonsági kutatási és innovációs fórum (ESRIF) javaslata értelmében egy ilyen címke a biztonsági termékek minőségi címkéjeként működhetne (EU-ban készült és jóváhagyott termék).

Konzervatív becslések szerint e két termékkategória tekintetében az iparág a tesztelési és tanúsítási költségeket évente mintegy 29 millió euróval tudná csökkenteni.

A repülőtéri átvizsgáló berendezések és a riasztórendszerek tanúsítási eljárásainak összehangolása minden bizonnyal kedvező hatást gyakorolna abban a tekintetben, hogy a technológiákat egyértelműen európaiként lehetne azonosítani, és lehetséges egy „európai márkajelzés" létrejötte is. Egy ilyen európai márkajelzés hozzájárulna az európai vállalatok globális versenyképességének növeléséhez, különösen az amerikai egyesült államokbeli és a kínai versenytársakkal szemben.

2. intézkedés: Alapos hatásvizsgálatot és az érdekelt felekkel folytatott konzultációt követően a Bizottság két jogalkotási javaslatot tenne: az egyik a repülőtéri átvizsgálásra alkalmas (felderítő) berendezések EU-szerte alkalmazandó, összehangolt tanúsítási rendszerét; a másik a riasztóberendezések EU-szerte alkalmazandó, összehangolt tanúsítási rendszerét hozná létre. A cél a tanúsítási rendszerek kölcsönös elismerésének megvalósítása.

Végrehajtási időszak: 2012 közepe – 2014 vége.

4.1.3. A biztonsági és a védelmi technológiák közötti szinergiák kiaknázása

A (polgári) biztonsági és a (katonai) védelmi piac között egyértelmű különbséget lehet tenni. Ugyanakkor az a tény, hogy e két piac egymástól függetlenül működik, piaci szétszabdaltságnak tekinthető. A széttagoltság bizonyos mértékben természetes, tekintve, hogy a két piacot ellátó ipari háttér nem teljesen esik egybe, valamint a végfelhasználók, az alkalmazási területek és a követelmények is eltérnek. E piaci széttöredezettség ugyanakkor érezhetőbb a folyamatok kezdeti, kutatás-fejlesztési szakaszában, illetve a későbbiekben a képességfejlesztésre és szabványosításra irányuló folyamatok során is. Előfordul, hogy a kutatási-fejlesztési ráfordítások megkettőződnek és a két piac eltérő szabványainak köszönhetően a méretgazdaságosság sem alkalmazható.

A kutatás-fejlesztés vonatkozásában jelenleg az Európai Védelmi Ügynökség (EVÜ) bevonásával folyik a polgári-katonai szinergiák azonosítása a védelmi és biztonsági kutatások európai együttműködési keretén belül. Az együttműködés értelmében folyamatos a hetedik kutatási és fejlesztési keretprogram (FP7) biztonsági témájának és az EVÜ védelmi kutatási tevékenységeinek összehangolása. A cél a kutatások egymáshoz igazítása annak érdekében, hogy a megkettőzött erőfeszítések elkerülhetők legyenek és ki lehessen használni a lehetséges

szinergiák nyújtotta előnyöket. A Bizottság szándékában áll, hogy ezt az együttműködést a Horizont 2020 kezdeményezés keretein belül folytatja, illetve bővíti.

A folyamat korai szakaszában sorra kerülő együttműködés tekintetében - az összehangoltabb képességtervezés érdekében egy ilyen együttműködés hasznosnak bizonyulna – a Bizottság álláspontja szerint a polgári biztonsági szférában olyan sok hatóság érintett, hogy jelenleg nem lehetséges a védelmi szférával közös képességtervezés megvalósítása, mivel a védelmi területen jellemzően tagállamonként egy szereplő, a nemzeti védelmi minisztérium az érintett.

A folyamat végső szakaszában létrejövő együttműködés tekintetében a Bizottság álláspontja szerint az olyan területeken, ahol a technológiák megegyeznek és az alkalmazási területek nagyon hasonlóak, aktívan kell törekedni az úgynevezett „hibrid szabványok" alkalmazására, melyek mind a polgári biztonságra, mind a védelmi technológiákra vonatkoznak. A Bizottság áttekinti azokat az ígéretesnek mutatkozó területeket, ahol az ilyen „hibrid szabványok" alkalmazhatók, beleértve a szoftverirányítású rádiókat és a pilóta nélküli légijármű-rendszerek egyes technológiai követelményeit (pl. érzékelő-kikerülő technológiák, légialkalmassági követelmények). Csak a szoftverirányítású rádiók vonatkozásában a hibrid szabványok bevezetése a számítások szerint mintegy egymilliárd euróval növelné az értékesítés volumenét.

3. intézkedés: A Bizottság szándékában áll, hogy szorosan együttműködve az Európai Védelmi Ügynökséggel hibrid szabványok megállapítására vonatkozó szabványosítási megbízásokat adjon ki az európai szabványügyi szervezeteknek. Az első megbízást szoftverirányítású rádiókra adja ki a közeljövőben.

Végrehajtási időszak: 2012 közepétől kezdődően.

4.2. A kutatás és a piac közötti szakadék csökkentése

4.2.1. A finanszírozási programok összehangolása, a szellemi tulajdonjogok kiaknázása

A Bizottság Horizont 2020 stratégiára tett javaslata számos szakpolitikai területet kapcsol szorosan össze a belügyi szakpolitikával. E célból a Horizont 2020 a biztonsági kutatásokkal kapcsolatosan konkrét szellemi tulajdonjogi szabályokról rendelkezik, melyek lehetővé teszik a Bizottság és a tagállamok számára, hogy a biztonsági kutatási projektek aktuális adataihoz ne kizárólag hozzáférésük legyen, hanem hogy ezeket az adatokat a folyamatot követő közbeszerzések során méltányos és ésszerű feltételek mellett felhasználhassák[11].

A várakozásoknak megfelelően mindez azt eredményezné, hogy a nemzeti hatóságok közvetlenül és gyorsabban aknázhatják ki az uniós biztonsági kutatások eredményeit, valamint szorosabb együttműködés alakulhat ki a javarészt civil végfelhasználókkal, ami óriási mértékben megkönnyítené a biztonsági szektorban a piac kutatással szemben mutatkozó hátrányának lefaragására tett erőfeszítéseket.

Ezen felül a Belső Biztonsági Alap következő pénzügyi időszakra javasolt két eleme – a külső határokat, a vízumpolitikát, a rendőrségi együttműködést, a bűnözés elleni küzdelmet és a bűnmegelőzést valamint a válságkezelést érintően – biztosítja azt a lehetőséget, hogy az Unió

[11] COM(2011) 810 végleges.

által finanszírozott intézkedések teszteljék és jóváhagyják az uniós biztonsági kutatási projektek eredményeit[12].

Annak érdekében, hogy ezt a lehetőséget hatékonyan ki lehessen használni, elengedhetetlen a biztonsági kutatásokkal kapcsolatos konkrét szellemi tulajdonjogi szabályok meghatározása; ezek lehetővé teszik, hogy a Bizottság méltányos és ésszerű feltételek mellett használja a vonatkozó szellemi tulajdonjogokat annak érdekében, hogy a biztonsági kutatások eredményeit a kutatást követő tesztelési és jóváhagyási szakaszban fel lehessen használni.

Azokban az esetekben, amikor uniós kapacitásra van igény, a Bizottság fontolóra veszi e tesztelési és jóváhagyási intézkedések megerősítését oly módon, hogy az EU számára – adott esetben - prototípusokat vásárol.

4. intézkedés: A Bizottság teljes mértékben kihasználja a Horizont 2020 stratégiában előírt biztonsági kutatásra vonatkozó új szellemi tulajdonjogi szabályokat[13], különös tekintettel a Belső Biztonsági Alap két programjára, melyek az uniós biztonsági kutatási projektek tesztelésére és jóváhagyására vonatkoznak.

Végrehajtási időszak: 2014 elejétől kezdődően.

4.2.2. Kereskedelmi hasznosítást megelőző beszerzés

A kereskedelmi hasznosítást megelőző beszerzés[14] hasznos eszköze a kutatás és a piac közötti szakadék áthidalásának. A Bizottság már az Innovatív Unió című közleményében[15] is hangsúlyozta az eszköz jelentőségét azokra a területekre vonatkoztatva, amelyeken jellemző az intézményi piac, illetve a piacot nagymértékben határozzák meg a jogszabályok, hiszen a költségvetési megszorítások jellemezte időszakban a közszolgáltatások minőségének és hatékonyságának növelése szempontjából alapvető az innovatív termékek és szolgáltatások közbeszerzése. A kereskedelmi hasznosítást megelőző beszerzés végeredményben lehetővé teszi, hogy a civil felhasználók az új technológiák megvásárlásával jóval központibb szereppel bírjanak az innovációs cikluson belül. A vásárlók ebből a szempontból elősegítik a változásokat.

Ugyanakkor jelenleg a biztonsági területen mindössze néhány tagállam él a kereskedelmi hasznosítást megelőző beszerzés lehetőségével. Uniós szinten, az FP7 biztonsági témájában a 2011-es felhívásban szerepelt egy az operatív szakaszt megelőző jóváhagyási rendszer, ami egy lehetséges jövőbeli kereskedelmi hasznosítást megelőző beszerzési rendszer előfutárának tekinthető.

A Horizont 2020 magában foglal egy olyan konkrét kereskedelmi hasznosítást megelőző beszerzési eszközt, amely nagyban elősegíti a megvalósítással kapcsolatos gyakorlati akadályok leküzdését.

---

12 COM(2011) 750 és 753 végleges.

13 Az említett szabályok elfogadásához szükséges az Európai Tanács és az Európai Parlament jóváhagyása.

14 A kereskedelmi hasznosítást megelőző beszerzés ebben az esetben olyan megközelítésként értelmezendő, melynek során kutatási-fejlesztési szolgáltatások beszerzésére kerül sor úgy, hogy a szellemi tulajdonjogok nem (kizárólagosan) tartoznak a szerződéskötő hatósághoz. Lásd COM (2007) 799 végleges.

15 COM (2010) 546 végleges

Az USA SBIR-programjának[16] tapasztalatai alapján azzal a becsléssel számolva, hogy a kereskedelmi hasznosítást megelőző beszerzési rendszer révén biztosított kutatási-fejlesztési támogatásoknak köszönhetően az éves növekedési ráta 1 %-kal nő, azt eredményezné, hogy a biztonsági iparág 2020-ig mintegy 2 milliárd euró többletértékesítést valósítana meg[17].

5. intézkedés: A Bizottság szándéka, hogy teljes körűen kihasználja a Horizont 2020-ban meghatározott kereskedelmi hasznosítást megelőző beszerzési eszközt, valamint hogy a biztonsági kutatási költségvetés jelentős részét fordítja a szóban forgó eszközre. Ez az újszerű finanszírozási megközelítés minden bizonnyal csökkenti a távolságot a kutatás és a piac között oly módon, hogy már a kutatási projekt kezdetétől szerepet szán az iparnak, a hatóságoknak és a végfelhasználóknak egyaránt. A Bizottság úgy véli, hogy a kereskedelmi hasznosítást megelőző beszerzés bevezetésére a határbiztonság és a légiközlekedés a legalkalmasabb ígéretes szakterület.

A Bizottság egyúttal arra ösztönzi a tagállamokat, hogy a vonatkozó uniós közbeszerzési jogszabályokkal összhangban indítsanak hasonló, nemzeti szintű kezdeményezéseket.

Végrehajtási időszak: 2014 elejétől kezdődően.

4.2.3. Hozzáférés a nemzetközi beszerzési piacokhoz

Az uniós közbeszerzési piac hagyományosan nagyon nyitott. Az Unió kereskedelmi partnerei azonban nem minden esetben biztosítják piacaik hasonló szintű nyitottságát. Világviszonylatban a beszerzési piacok csak mintegy negyede áll nyitva a nemzetközi verseny előtt.

A Bizottság javaslatot tett egy rendeletre[18], annak elősegítése érdekében, hogy a globális beszerzési piacok megnyíljanak, valamint annak biztosítsa érdekében, hogy az európai vállalkozások tisztességesen hozzáférhessenek a szóban forgó piacokhoz. A várakozásoknak megfelelően a rendelet számos olyan eszközt fog rendelkezésre bocsátani, melyek révén ezek a célkitűzések biztosan megvalósíthatók.

6. intézkedés: A Bizottság teljes körűen kihasználja a rendelkezésére álló eszközöket annak érdekében, hogy az uniós iparág tisztességesen hozzáférhessen a nemzetközi beszerzési piacokhoz. Tekintettel arra, hogy a biztonsági technológiák érzékeny jellegűek, a vonatkozó kiviteli szabályokra különös hangsúlyt fektetnek.

Végrehajtási időszak: 2013 végétől kezdődően.

4.2.4. A polgári jogi felelősség korlátozása

A kutatás és a piac közötti szakadék áthidalása érdekében és különösen annak biztosítása végett, hogy a felelősségvállalás kockázata ne riassza el a biztonsági iparágat attól, hogy olyan technológiákat és szolgáltatásokat fejlesszen, alkalmazzon és forgalmazzon, amelyek akár életeket is menthetnek, az Egyesült Államok a 2001. szeptember 11-i terrortámadást követően biztonsági törvényt fogadott el. Az Egyesült Államok biztonsági törvénye előírja a

---

16 SBIR: Kisvállalkozói innovációs és kutatási terv; a kereskedelmi hasznosítást megelőző beszerzési rendszer egyesült államokbeli megfelelője.

17 Lásd a bizottsági szolgálati munkadokumentumot.

18 COM (2012) 124 végleges

jogi felelősségvállalás korlátozását a terrorizmusellenes technológiák és szolgáltatások beszállítói esetében. A harmadik országok piacain e jogszabály versenyelőnyhöz juttathatja a piacvezető egyesült államokbeli cégeket uniós versenytársaikkal szemben.

Nyilvánvaló, hogy az USA biztonsági törvényének alapját az Egyesült Államok jogi kontextusa adja, ahol jellemző a kollektív keresetindítás. Nincsenek arra irányuló elképzelések, hogy az USA biztonsági törvényének európai megfelelője jöjjön létre, ugyanakkor szükséges jobban megérteni és tanulmányozni, hogy a felelősségjogi kérdések milyen mértékben szabnak gátat annak, hogy az iparág ígéretes technológiákkal és szolgáltatásokkal lássa el a piacot.

Az iparág érdekelt szereplői nem alakítottak ki közös álláspontot ebben a kérdésben, és szükséges a kérdés nemzeti és uniós rendelkezésekkel való összeegyeztethetőségének részletes jogi elemzése is.

7. intézkedés A Bizottság felhívást tett közzé egy olyan tanulmány elkészítésére, amelynek keretében elemzik a polgári jogi felelősségvállalás korlátozásának jogi és gazdasági következményeit. A tanulmány áttekinti a polgári jogi felelősségvállalás korlátozásának az USA biztonsági törvényében szereplőkhöz hasonló lehetséges alternatíváit is, így például egy önkéntes ipari alap létrehozását, bizottsági javaslatot stb. A tanulmány részletesen kitér az alapvető jogokkal kapcsolatosan felmerülő kérdésekre is.

Végrehajtási időszak: 2012 – 2013 közepe.

4.3. A társadalmi vonatkozások hatékonyabb integrációja

4.3.1. A társadalmi hatások figyelemmel kísérése a kutatási-fejlesztési szakaszban

A társadalmi vonatkozások hatékonyabb integrációja a biztonsági iparág tevékenységeibe elősegítené, hogy a társadalmi elfogadottság körüli bizonytalanságok csökkenjenek. Mindez lehetővé tenné a kutatási-fejlesztési beruházások hatékony felhasználását, ugyanakkor a keresleti oldalon is olyan termékek lennének beszerezhetők, amelyek amellett, hogy teljes mértékben megfelelnek a biztonsági követelményeknek, a társadalom bizalmát is élvezik.

A Bizottságnak ezért az az álláspontja, hogy a társadalmi és az alapvető jogi hatásokat már a kutatási-fejlesztési szakasz során figyelembe kellene venni, társadalmi szerepvállalás révén. Így lehetőség nyílna arra, hogy a társadalmi kérdések már a folyamat kezdetén felmerüljenek.

A Bizottság már számos tevékenységet kezdeményezett annak érdekében, hogy a társadalmi vetületet beépítsék az FP7 biztonsági témájába. Tekintettel a Horizont 2020 stratégiára, időszerű lenne összesíteni az ezirányú erőfeszítéseket, annak érdekében hogy a társadalom is részt vegyen a kutatásban és az innovációban, illetve hogy a társadalmi hatások figyelemmel kísérése szisztematikusabb legyen.

A Bizottság bevonja a társadalmat és adott esetben előírja, hogy a társadalmi hatások tesztelése valamennyi jövőbeli biztonsági kutatási projekt kötelező eleme legyen[19]. A Bizottság valamennyi, fent kifejtett biztonsági kereskedelmi hasznosítást megelőző beszerzési rendszerében kifejezetten „ellenőrzi" az új technológiák társadalmi hatásait.

---

[19] Az olyan, jellegüknél fogva erre nem alkalmas területek kivételével, mint például az alapvető technológiai kutatások és az előrejelző és forgatókönyv-projektek.

4.3.2. A beépített adatvédelem és az alapértelmezett adatvédelem a tervezési szakaszban

A társadalmi megfontolások technológiai követelményekre történő átültetése roppant nehéz; a kérdést tovább bonyolítja a piacon fellelhető biztonsági termékek széles skálája. Másrészt a biztonsághoz kapcsolódó társadalmi kérdések tagállamonként igen eltérő képet mutatnak.

A Bizottság meglátása szerint haladás leginkább akkor érhető el, ha a beépített adatvédelem és az alapértelmezett adatvédelem koncepciói már a tervezés szakaszában előtérbe kerülnek[20]. Így azoknak a gazdasági szereplőknek, akik termelési folyamatukat „beépített adatvédelem szempontjainak megfelelő" minősítéssel kívánják ellátni, számos, a vonatkozó uniós szabványoknak megfelelő követelménynek kell eleget tenniük. Ez a szabvány önkéntes alapon fog működni. Ugyanakkor a Bizottság meggyőződése, hogy a vállalkozások erős nyomást gyakorolnak egymásra a szabvány összefüggésében, amely várhatóan olyan szintű elismerést vív ki, mint például az ISO 9000 szabványsorozat[21].

8. intézkedés:

A Bizottság megbízást ad az európai szabványügyi szervezeteknek, hogy a meglévő minőségirányítási rendszerek mintájára dolgozzanak ki egy olyan szabványt, amely a tervezési szakaszban alkalmazható a magánélet-védelmi vonatkozások kezelésére.

Végrehajtási időszak: 2012 közepe – 2015 közepe.

5. NYOMON KÖVETÉS

A bejelentett szakpolitikai intézkedések nyomon követését egy a Bizottság által külön erre a feladatra felkért szakértői csoport ellenőrzi. A csoportot a biztonsági terület meghatározó szereplői alkotják.

A csoport évente legalább egy alkalommal találkozik, hogy nyomon kövessék az előrelépést.

6. KÖVETKEZTETÉS

Ez a Bizottság első Cselekvési Terve, amely kifejezetten a biztonsági iparággal foglalkozik. Nemcsak a bejelentett intézkedések számítanak újdonságnak, hanem a kutatási-fejlesztési szakasztól kezdve a szabványosítást és a tanúsítást is magában foglaló átfogó megközelítésre sem volt eddig példa. A jövőbeli értékelések függvényében a harmonizáció olyan új területekre terjedhet ki, mint a földi és tengeri közlekedés, illetve a polgári jogi felelősség korlátozásának kérdése.

Figyelembe kell venni, hogy az e dokumentumban felsorolt valamennyi intézkedés szorosan kapcsolódik ahhoz, hogy a tagállamok milyen mértékben készek az európai intézményekkel, a szabványosítási testületekkel, az állami és a magánszektor szereplőivel való együttműködésre annak érdekében, hogy csökkenjen az EU biztonsági piacainak a széttagoltsága. A Bizottság így arra ösztönzi a tagállamokat, hogy támogassák a Bizottság kezdeményezését annak

[20] A beépített adatvédelemről részletesebben lásd a bizottsági szolgálati munkadokumentumot.
[21] COM(2012)11

érdekében, hogy nőjön az uniós biztonsági vállalkozások versenyképessége és enyhüljenek a piacra lépés jelenlegi akadályai.

A Bizottság meggyőződése, hogy az ebben a Cselekvési Tervben vázolt szakpolitikai intézkedések nagyban hozzájárulnak az európai biztonsági iparág versenyképességének fokozásához. A Bizottság célkitűzése, hogy az európai biztonsági iparág jelentős hazai bázissal rendelkezzen, ami lehetővé teszi, hogy olyan új és feltörekvő piacok felé terjeszkedjen, ahol a biztonsági piac legintenzívebb növekedése várható.

Egy ilyen Unión kívüli és belüli növekedésnek együtt kell járnia azoknak az intézkedéseknek a megerősítésével, amelyek célja, hogy a biztonsági iparág tevékenységeibe fokozottan integrálja a társadalmi vonatkozásokat. A beépített adatvédelemnek és az alapvető jogok tiszteletben tartásának döntő elemként kell beépülnie valamennyi uniós biztonsági technológiába.